

העלון יוצא לעילוי נשמת מזיאנה נג'ימה בת חנינה לבית זוזאן ע"ה, ובעלה מיקיץ כצאני בר רחל ע"ה

בית נאמן

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בשעה 22:00

שבוע פרשת מסעי

יתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
079-9-367-367
אבלק בית נאמן:
079-9270505

נושאי השיעור:

- א. קינת "שנה בשנה". ב. "היה מחניך קדוש". ג. שמיעת שירים בימי בין המצרים ביום ששי אחר חצות. ד. שתיית ארק בבית הכנסת. ה. ברכה על טלית קטן של בד. ו. המנהג בהחזרת ספר תורה בימי שני וחמישי. ז. שבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל. ח. אכילת זיתים.

שתי תנועות יתד ותנועה

א. היום¹ בתיקון חצות קראנו את הקינה "שנה בשנה אהגה כיונה". הקינה הזאת עתיקה מאד, כי היא עשויה במשקל יתדות ותנועות. שנה - שתי תנועות, בשנה - יתד ותנועה. אהגה - שתי תנועות, כיונה - יתד ותנועה. כי עיר - שתי תנועות, עדינה - יתד ותנועה. היתה - שתי תנועות, לזונה - יתד ותנועה. הכל מדויק. זה היה בזמן שיהדות ספרד היתה בעצמתה ובחכמתה, ולא היו כותבים בערך לפי מספר ההברות וכדו', אלא במשקל מדויק. לכן צריך לתקן בבית האחרון שם מה שכתוב בכל הספרים "פנה להגיון נבזה וערער", זו טעות, כי אם המלה פנה מתחילה בשוא, נעשה יתד. לכן צריך לומר "פונה להגיון", כלומר אתה הקב"ה הפונה להגיון נבזה וערער, תראה עם דל ואביון היושבים בצער. המשקל מוכיח את זה, ואפשר להגיה לפי זה. אדם צריך להתרגל בדברים האלה, ולא להיות "מרובע" לומר כך וכך בלבד, אל תשתגע בזה. בקינה הזאת כתוב משפט גורא ואיום: "איכה תנוחם ועודה בחטאה", איך אפשר נחם את עם ישראל כשעדיין חוטאים!? והחטא הזה הוא שנאת חנם. אנחנו בשנאת חנם עד היום הזה.

וכי אלה בני אדם בכלל!?

ב. בחק לישראל של היום, קראנו בגמרא (גיטין צ' ע"ב) שיש אשה רעה שיוצאת וראשה פרוע בלי כיסוי ראש, וטווה בשוק ופרומה משני צדדיה, ורוחצת עם בני אדם. הגמרא שואלת: עם בני אדם סלקא דעתך?! היתכן כדבר הזה?! אלא במקום שבני אדם רוחצים. ורש"י מסביר שהאנשים רוחצים בשעות מיוחדות ונפרדות משל הנשים (וכמו שעושים בבדיקה של הרב פייר), אבל הם גומרים והיא נכנסת לשם מיד אחריהם, ובאים לאנשים כל מיני מחשבות והרהורים בזה. האדמו"ר מסאטמר² הקשה על זה, וכי לא

1. הערת המערכת: להלן הבאנו משיעורי מרן שליט"א שנמסרו בשבוע האחרון, בבית הכנסת בין מנחה לערבית.
2. פעם האדמו"ר מסאטמר בא לארץ (הוא היה מבקר בארץ פעם בשנה או בכמה שנים, ונטורי קרתא היו כותבים הרבה ועושים רעש גדול מזה. פעם אחרי שהיה כאן וחזר לחו"ל, אני זוכר מילדות את הכותרת שכתבו שם "אחרי ימי זוהר", כלומר אחרי שנסע האדמו"ר...), ובליל שבת אחרי השקיעה היה נוסע למקוה, כי הוא נוהג בחו"ל כדעת רבנו תם. רבי צדקה חוצין קרא לרבי מרדכי אליהו, ואמר לו: זה גורא ואיום, צריך להוכיח אותו על זה, "הוכח תוכיח את עמיתך" (ויקרא י"ט י"ז), אפילו תלמיד לרב (בבא מציעא ל"א ע"א), וכ"ש שאנחנו לא תלמידים שלו. הלכו אליו שניהם ביחד, והרב חוצין התחיל להגיד לו: זה שבת, איסור סקילה, וחמור מאד. אבל הביטוי שלו שונה מהם, למשל שבת הוא אומר שב"ס וכדו', ולא הבין אותו. אמר לרב מרדכי אליהו: תסביר לו את זה. אמר לו: כבוד הרב, האנשים כאן בישראל עמי הארץ, וכשרואים את כבודו נוסע אחרי השקיעה, חושבים שהשבת נכנסת רק בחצות הלילה כמו הגוים. לכן כבודו צריך להזהר בזה, וללכת למקוה לפני השקיעה. האדמו"ר התפלל: יש לכם כאן כ"כ עמי הארץ?! אם ככה אני אלך לפני השקיעה. (ספר דורש טוב לעמו עמ' 66). האדמו"ר מסאטמר היה חד לשון. פעם הרב וואזנר העיר לו על זה, ואמר לו: אנחנו נוהגים

ידעו חז"ל שיגיע הדור האחרון שאשה עם בני אדם כפשוטו?! שיהיו ים ובריכות מעורבות?! לכן הוא הסביר כ"כ יפה את הגמרא "עם בני אדם סלקא דעתך", כלומר וכי אלה בני אדם בכלל?! זה דבר נחמד מאד. קראתי את זה בחו"ל בספר טהרת יום טוב [ח"ח עמ' קע"ו]. צריך לזכור את זה, אנשים שעושים מעשים של בהמות, הם לא בני אדם בכלל.

שמיעת שירים בבין המצרים בעש"ק אחרי חצות

ג. כמה דברים שרציתי להעיר עליהם. במוצאי השבת אחרי השיעור של רבי ליאור שיחיה, השמיעו בבית את משה חבושה. והוא אמר שהרב עובדיה ע"ה מתיר לשמוע מוזיקה ביום ששי אחר חצות, זה בימי העומר בלבד, ולא בימי בין המצרים. ולפי דעתי מותר לשמוע שירים גם בימי בין המצרים בערב שבת אחר חצות, כדי להיכנס לשבת בשמחה. לפעמים אדם נכנס לשבת בצער, וזה לא טוב. המגן אברהם (סי' תקנ"ה סק"י) כותב רקודים ומחולות, וכאן זה רק הקלטה בלבד. וגם הבאתי שהיו מקומות בערי אשכנז, שלפני לכה דודי באים לבית הכנסת "כליזמרים" ושרים הרבה, עד שמגיעים ל"בואי בשלום עטרת בעלה", מקפלים הכל, ומכניסים את השבת (מקור נאמן הנד"מ ח"א סימן תק"ג). לכן אפשר לעשות את זה.

שתיית ארק בבית הכנסת

ד. עוד סיפר שם, שהרב משה צדקה שליט"א נותן שיעור קבוע בבן איש חי לבעלי בתים כבר ששים שנה. לפני כמה שנים גמרו את הבן איש חי, ורצו לעשות סיום על זה. הזמינו את הרב יעקב מוצאפי לשם (הרב של העדה החרדית הספרדית, והיה ירא שמים בתכלית). הוא ראה שם בקבוק ארק, ופנה לרב צדקה שיבדל לחיים ואמר לו: תגיד לי, איך אתם עושים סיום בן איש חי ועוברים על דבריו?! שאל אותו: מה עשיתי? אמר לו: הבן איש חי (ש"א פרשת ויקרא אות ד') כתב שלא לשתות משקה משכר בבית הכנסת, איך אתה מביא ארק לכאן?! הרב צדקה אמר לו: משהו אחר הביא את זה. אמר לו: תגיד לו שיחזיר את זה. וכך עשה. אמנם האשכנזים נוהגים לשתות ארק בבית הכנסת, ובמיוחד החסידים³. ויש הסבר לזה. מספרים שליטאי אחד פגש חסיד אחד, ואמר לו: אנחנו אחרי התפלה לומדים משניות בבית הכנסת, ואילו אתם בכל יום מביאים ארק, מה קרה לכם?! ענה לו: אני אסביר לך, התפלה שלכם בלי כוונה ואתם קרים כמו מת רח"ל, לכן אתם קוראים משניות... ואילו התפלה שלנו בחיות והתלהבות קופצים ורוקדים, לכן צריך לשתות ארק. אבל הטעם האמיתי

כאן כמו הגאונים שבשקיעה מתחיל בין השמשות. ענה לו: אם כולכם כאן גאונים, מה צריכים שתהיה רב כאן?!... ויש לו כמה דברים נפלאים.
3. וגם בחו"ל בתנוס בהילולא של רבי מאיר בעל הנס או רבי שמעון בר יוחאי, מביאים קצת ארק לשתות שם.

ברכת מרן ראש הישיבה שליט"א לתורמים:
לא ידע מחסור וצער כל ימיו
6997
36 חודשי שירות

הארק שלנו היה שורף את הגרון (וקראו לו "בוכה בבוכזא"), ומי ששותה ממנו קצת, לא יכול להמשיך עוד בזה.

לעילוי נשמת האיש הכשר מרדכי בן סלטנאט ע"ה שנלב"ע ביום ג' האחרון ז"ך בתמוז התשע"ט תנצבה"א

עיצוב גרפי: האלף 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
19:00	20:14	20:53
19:18	20:16	20:50
19:08	20:17	20:50
19:16	20:14	20:48

מוקד הישועות בציון האר"י הקדוש ביום ההילולא

כל הפרטים בעמ' 6

ובא לציון מחזירים ספר תורה, ומשאירים את ההיכל פתוח עד שהחזן אומר קדיש תתקבל, וכשאומר תתקבל סוגרים את ההיכל, וממילא ההיכל היה פתוח כשאמר תתקבל. והמנהג הזה הוא המנהג המקורי. בכף החיים (סימן מ"ח אות א') כתוב בשם שער הכוונות (דף ט"ז ע"ד), שהאר"י אומר שלא לעמוד באמן יהא שמייה רבא, אלא רק בקדיש שתפס אותו מעומד, כלומר שאם התחילו את הקדיש והוא היה עומד ימשיך לעמוד. אבל אם לא היה עומד, לא צריך לעמוד בזה⁹. וכתב בשם שער הכוונות מלה במלה: "א"כ היה מתחילת הקדיש עומד, כמו ביום שמחזירים ספר תורה להיכל", שאדם עומד בגלל הספר תורה, ישאר עומד עד אחרי שעונה אמן יהא שמייה רבא. מה הקשר ליום שמחזירים ספר תורה? והרי לפי המנהג בארץ ישראל אומרים קדיש ואח"כ מחזירים ספר תורה. אלא מוכרח שהיו נוהגים כמו המנהג שלנו, קודם כל להחזיר ספר תורה, וכאשר מחזירים אותו כולם עומדים, והחזן אומר קדיש תתקבל, וממילא חלק הקדיש הזה נאמר בעמידה, ולכן נשארים עומדים בזה. זה הפשט בדברי האר"י. אמנם כאן בבית הכנסת שנים רבות לא עשינו את זה, אבל השנה אמרו לי שבישיבה נוהגים לעשות את המנהג הזה. לכן גם אנחנו נתחיל לעשות ככה, אחרי ובא לציון מחזירים ספר תורה, מחכים עם ההיכל פתוח, השליח ציבור אומר קדיש, וכשאומר תתקבל סוגרים את ההיכל.

ארץ פרי למלוכה

ז. הבן איש חי (ש"א פרשת מטות אות א') כותב: **אדם שהיו לפניו מיני פירות, ויש בהם פירות משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל**. שבעת המינים, "ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון, ארץ זית שמן ודבש" (דברים ח' ח). והם לא פירות "שנשתבחה בהם" בלבד, אלא כתוב שהפירות האלה "מלכי הפירות", והכי טובים בעולם. "חטה ושעורה", לכאורה החטה טובה יותר משעורה, אבל היום יש טוענים שהשעורה בריאה יותר¹¹. ובחו"ל עושים כוסכוס משעורים, וזה טעים יותר. אבל בדרך כלל החטה טעימה יותר, רק שיש בני אדם שהחטה לא מתאימה להם, ולכן יש חמשה סוגים של דגן, חטה ושעורה כוסמין שבוולט שועל ושיפון. זה מה שנאמר "ומשביע לכל חי רצון" (תהלים קמ"ה ט"ז), ה' יתברך נותן לכל אחד לפי הרצון שלו, ולפי מה שמתאים לו בזה. אבל החטים והשעורים הם מלכי הדגן, ואילו כל השאר קשורים בהם, כוסמין מין חטה ושבולת שועל ושיפון מין שעורה (פסחים ל"ה ע"א). "וגפן ותאנה ורמון", הפירות האלה טובים מאד¹². ויש כאלה שונאים אותם. הרמב"ם (פ"ד מהלכות דעות ה"א) כותב שלא לאכול פירות, ולא הבינו אותו. עד שראו שמקור דבריו ממה שכתבו בשם רופא יווני גליניוס¹³, שבכל שנה בקיץ היה חולה בקדחת, ובשנה אחת החליט לא לאכול פירות ולא חלה באותה השנה. ומזה הבין שהפירות רעים. אבל למעשה זה לא נכון, ויכול להיות שאכל פירות בוסר שעדיין לא בשלו, או שהפירות הביאו לו מחלת סכרת שזה גרם לו לכל הבעיות. אבל בדרך כלל שאוכלים פירות במדה, זה בסדר גמור. (וע"ע בחוברת אור תורה אדר ב' תשס"ג עמ' צ"ח).

מה קודם למה?

ח. אבל יש סדר לפירות האלה, לפי הסדר שלהם בפסוק: "ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון, ארץ זית שמן ודבש". חטה ושעורה ראשונים, ואח"כ זיתים, ואח"כ תמרים וענבים. למה זיתים ותמרים קודמים לענבים? משום שכתוב "ארץ" עוד פעם בפסוק, וענבים שלישי לארץ קמא, ואילו הזיתים והתמרים

המשך בעמוד 4 <<

- 9. כל הדפוסים הישנים של כף החיים דומים אחד לשני, זה נמצא בחא"ח ח"א דף ע"ו עמוד ד' בהתחלה. "עוד היום בנוב לעמוד" (ישעיה י"ב), ע"ד ד'. והיום הדפיסו כף החיים בסדר חדש.
- 10. האשכנזים נוהגים לעמוד באמן יהא שמייה רבא, בגלל שירושלמי כתוב ככה. אמנם אין לפנינו הירושלמי הזה, אבל הראשונים העידו על זה. ויש לנו תלמיד אשכנזי שעומד באמן יהא שמייה רבא, שיהיה בריא, זה המנהג שלהם. אבל האר"י (שער הכוונות שם) אומר שזה לא ירושלמי אלא הוספה בגליון, ולכן זה לא מופיע לפנינו.
- 11. פעם ראיתי חוברת קטנה באמריקה, שכותב שם שלא לאכול חטים אלא רק שעורים בלבד. והקשה על זה מהגמרא (פסחים ג' ע"ב) שאמרו לחכם אחד: חטים נעשו יפות? אמר להם: שעורים נעשו יפות. ואמרו לו: צא ובשר לסוסים ולחמורים. ומשמע שהחטים טובים יותר. ועשה כל מיני פלפולים בזה.
- 12. היה גוי אחד בתנוס שבכל יום אוכל לחם עם זיתים ותאנים מיובשות, והאריך ימים עד מאה וארבע שנים.
- 13. באותו הזמן זה מה שהיה, גלינוס היפוקרטס ואבן סינא וכדו' (אבן סינא הוא ערבי. ויש אומרים שהיה יהודי שהתאסלם בכח. וכדי לזכור את זה קרא לעצמו "אבן סינא", כלומר מסיני בא...).

לזה, כי במדינות אשכנז היה קר מאד, ואדם שיוצא מבית הכנסת כולו קרה. לכן מביאים לו קצת ארק שמחיה נפשות⁴. אבל במדינות חמות כמו של הספרדים, לא היה צריך את זה.

לבישת טלית קטן מצמר ומבד

ה. לאחרונה הביאו בשם הרב שלמה עמאר שליט"א שאמר שראוי במיוחד לספרדים להשתדל ללבוש טלית קטן מצמר. והסביר כי האשכנזים נוקטים כדעת הרמ"א (סימן ט' ס"א) שגם גגד של בד חייב בציצית מדאורייתא, אבל מרן (שם) פסק שרק ציצית מצמר היא מדאורייתא וכל השאר מדרבנן, לכן הוא לובש תמיד טלית קטן של צמר. מ"מ הוא שאפשר לברך גם על ציצית מבד אפילו שהחיובו רק מדרבנן. וכמעט כל הברכות שלנו מדרבנן, חוץ מברכת המזון (ש"ע א"ח סי' קפ"ד ט"ד) ומחלוקת בברכות התורה ובנשיאות כפים בזה"ז. וכי לדעת מרן מי שילבש טלית של משי לא יברך?! בוודאי שאפשר לברך על זה. אלא שלדעת הרב עובדיה ע"ה (ילקוט יוסף ח"א עמ' כ"ה) טלית קטן שלנו שאין בה שיעור כלולי עלמא (כי לפי החזון איש ואחרים צריך שיעור גדול מאד), לובשים אותה בלי ברכה. וככה כתבו רבי מנחם די לונזאנו (ספר דרך חיים דף צ"ח ע"ב) ועוד פוסקים. וא"כ בלאו הכי אנחנו לא מברכים על טלית קטן. אבל גם אם תמצא אומר שמברכים על זה (ובחו"ל בירכנו על טלית קטן), אפשר לברך על טלית של משי שבו בד, ולא חייב דוקא טלית של צמר שהיא מדאורייתא. אמנם בבוקר אנחנו לובשים טלית גדול של צמר, ובחו"ל כולם לבשו גם טלית גדול של משי בלבד, ואילו אבא ע"ה אמר לנו ללבוש טלית של צמר, אפילו שזה היה כבד עלינו ומסתכלים עלינו כאנשים מוזרים שבאו מהירח... אבל בטלית קטן אבא לא החמיר עלינו בזה⁵. לכן צריך לדעת מי שיכול ללבוש של צמר וזה לא מפריע לו, אדרבה שיחמיר ויבורך, אבל מי שאינו יכול (כמוני שאני מדיין נורא ואיום), זה לא חובה, ואפשר ללבוש טלית של בד⁶. ומעיקרא אין חובה ללבוש טלית בכלל, אלא שאם אדם לובש טלית של ארבע כנפות צריך לעשות בה ציצית⁸. (עיי' בעלון מס' 18 אותיות א'-ה). אלא שיש מצוה בזה, ואין חובה ללבוש טלית של חיוב מדאורייתא. לכן מי שמברך על טלית קטן, יכול לברך גם על של משי ובד, ומי אמר שצריך שהברכה תהיה על מצוה דאורייתא?! אפשר שהמצוה מדרבנן ומברכים על זה, ובזה יוצא ידי חובה גם לדעת מרן, אלא שלכתחילה מי שיכול אדרבה שיחמיר וכמו שאמר הרב עמאר שליט"א.

מה קודם קדיש תתקבל או החזרת הס"ת

- 1. מה שנוהגים בארץ ישראל ביום שיש בו ספר תורה, שאומרים ובא לציון וקדיש תתקבל ואח"כ מחזירים ספר תורה, לא כך היה המנהג בחוץ לארץ, אלא מיד אחרי
- 4. המרוקאים קוראים לזה "מחיה". וגם הרב חיד"א כותב "מים חיים", וזה תרגום מהמלה "מא חיים". ארק מחיה את האדם.
- 5. אמנם הוא היה מחמיר ללבוש טלית של צמר (עם שיעור גדול יותר), ומשליך הציציות מאחור ואומר "מה יקר", כמו בטלית גדול. אבל לנו לא אמר את זה, כי טלית קטן שלנו לא היה מספיק לזה.
- 6. קראתי סיפור מיוחד על זה. פעם היה אדם חילוני בשם פרופסור אברהם מיכאל הסופר, ושלחו אותו למקום בחו"ל לעשות כל מיני עבודות שם. והנה היהודים שם חיפשו חזן לפני הימים הנוראים (ואולי החזן שלהם שבק חיים לכל חי או שעבר למקום אחר), ושלחו לו: תבוא להתפלל איתנו, ותהיה לנו חזן בראש השנה ויום כיפור. אמר להם שהוא לא מאמין רח"ל. אמרו לו: אם אתה יודע עברית, זה מספיק. חשב לעצמו: איך אעשה דבר כזה?! אני עושה שקר בנפשי. הוא יכול לומר "ברוך שאמר והיה העולם", והוא פרופסור משועשע מאמין שהעולם בא מהפיצוץ הגדול "ביג-בנג". חשב הרבה, ואמר: רבנו של עולם, רוצים להחזיר אותי בתשובה, אם אתה מסכים תתן לי סימן לזה. והנה אחרי יום-יומיים, פגש אדם עם זקן רבי חיים גוטניק (אבא של יוסף יצחק גוטניק), והתחיל לדבר איתו. אמר לו: לא חלמתי שאמצא כאן יהודי חרדי כזה. דיבר איתו, עד שחזר בתשובה לגמרי. ובא אליהם והתפלל מכל הלב, ואמר "ברוך שאמר והיה העולם", בלי פיצוצים... יום אחד הלך לאדמו"ר מליובאוויטש, והאדמו"ר שאל אותו: למה אתה לא לובש טלית קטן של צמר? ענה לו: אני מזיע הרבה וגם יש לי פצעים, ואם אלבש צמר יהיה גרוע יותר. לכן אני לובש של בד וכולי האי והלואי. אמר לו: תלבש טלית של צמר, ולא יקרה לך כלום. והוא מספר: מאז שהאדמו"ר אמר לי את זה, לא היו יותר פצעים בכלל. זה מפליא ומדהים.
- 7. כי אנשים כאלה אם ילבשו טלית של צמר יזיעו הרבה זיעה ע"ג זיעה, וגם לפני מותם אפשר לכתוב עליהם "זיעה"...
- 8. הגמרא (מנחות מ"א ע"א) אומרת שטלית חובת גברא וחובת מנא, חובת מנא שחייבת דוקא אם יש בה ארבע כנפות ואם יש למשל שלוש פטורה, וחובת גברא שאם היא בתיק ואין מי שלובש אותה לא חייב להטיל בה ציצית.

ספרי תורה | תפילין | מזוזות | מגילות ועוד 053-6652663

תנתן הנחה לבאים דרך העלון

*6997

WWW.SHUTAF.IM/KR

SHUTAF.IM

שותפים מצ'ינג

ימים שלישי-רביעי
ה'ו' במנחם אב (6-7.19)

מון ראש הישיבה רבי מאיר מאזוז:

"התומכים בקרן הצדקה לא ידעו מחסור וצער"

במעמד רב רושם ובהשתתפות אלפים הושקה קרן הצדקה "שותפים" בנשיאות מון ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א. התורמים לקרן הצדקה "שותפים" שהקים מון ראש הישיבה, יזכרו על ידו לברכה וישועה במעמד נשגב של תיקון חצות שייערך ביום חמישי בלילה, אור ליום שישי ח' באב בכותל המערבי. אלפים נבר לקחו על עצמם יעדים לטובת קרן הצדקה שתסייע למשפחות השרויות במצוקה קשה. ימי המגבית שלישי ורביעי, ה'ו' באב. להצטרפות חייגו: *6997

הרב הזכיר את מאמציו של מון ראש הישיבה למען הקופה והדגיש בדבריו את העובדה שמי שמסייע ליהודי אחר לעולם אינו מפסיד מן.

במהלך הכנס דיברו גם ראשי המוסדות, שמכירים מקרוב את המצוקות הרבות, והתגייסו לקריאת מון ראש הישיבה להקמת קרן הצדקה. הרב ברק רייבי שליט"א מאנשיו הקרובים של מון ראש הישיבה, ריגש את הציבור עם סיפורים מסמרי שיער שהגיעו לשולחנו בשנים האחרונות, וטופלו בכבוד וברגישות. הוא חשף את הציבור לממדי העוני, המצוקה והסבל שהפכו למנת חלקם של משפחות רבות שנשבר מטה לחמם, והם אינם מצליחים לכלכל את ביתם, וזועקים לעזרת אחיהם.

גם הרב ששון טרבלסי שליט"א, חבר הנהלת המוסדות ומקורבו של מון ראש הישיבה, נשא דברים נרגשים באירוע המיוחד ורתם את הציבור לטובת המערכה החשובה, הציג את הצרכים ואת האתגרים והלהיב את הציבור לקחת על עצמו יעדים גדולים על מנת לקיים את הקרן שהקמתה והצלחתה חשובים מאוד למון ראש הישיבה שליט"א.

הגאון רבי מרדכי מאזוז שליט"א, ראש ישיבת כסא רחמים עמנואל ואחיינו של מון ראש הישיבה, עורר את הציבור בקריאתו מלב כואב "מי לה' אלי". הרב הבהיר את חשיבותה של קרן הצדקה בכך שראש הישיבה שנחלש מאוד בתקופה האחרונה, הטריח עצמו לבוא פעמיים לשני כנסים של קרן הצדקה, מה שממחיש את החשיבות הרבה שמון רואה בהקמת הקרן, ואת כאבו הרב נוכח כאבם של המשפחות.

במהלך האירוע נחשף כי מון ראש הישיבה יתפלל לטובת התורמים והמתגייסים להקמת הקופה הקדושה, וביום חמישי שלאחר ימי ההתרמה, יעלה מון ראש הישיבה לשריד בית מקדשנו, הכותל המערבי למעמד נשגב של תיקון חצות, שבו יזכרו לתפלה שמות התורמים שהתגייסו להקמת קרן הצדקה.

באירוע מרכזי בהשתתפות אלפים שהתקיים ביום שני האחרון במלון סיטי טאוור ברמת גן, הושקה קרן הצדקה "שותפים" בנשיאות מון ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א. במהלך האירוע נטלו על עצמם אלפים מתלמידי הישיבה ובוגריה יעדים כספיים, לקראת ימי המגבית הגדולים שיתקיימו בע"ה בימים שלישי ורביעי, ה'ו' במנחם-אב.

הקרן הוקמה לאחר שנים שמון ראש הישיבה מטפל במקרים קשים שמתנגלים לפתחו, כאשר הוא עושה מאמץ עצום על מנת לסייע לכל יהודי הפונה אליו, והדאגה למשפחות האומללות טורדת את מנוחתו. כעת, אחרי שנים של עזרה שנעשתה באופן מקומי, החליט מון ראש הישיבה למסד את הסיוע ולהרחיב את הפעילות על ידי הקמת קרן הצדקה "שותפים" שתסייע למשפחות נזקקות.

במשא קודשו בכנס המיוחד אמר מון ראש הישיבה לציבור הנרגש שהוא חי בנס, ותלה זאת בזכות החסד. מון ראש הישיבה הבטיח מפורשות, כי מי שיעזור לקרן הצדקה, יקבל חזרה בכפל כפליים. כידוע שברכותיו של מון שליט"א אינן שבות ריקם, ולאורך השנים כל מי שהתברך על ידיו ראה במוחש כי ברכותיו מתקיימות אחת לאחת.

דברים אלו מצטרפים לברכה הנדירה בכתב יד קודשו של מון ראש הישיבה אודות החשיבות הגדולה של התמיכה בעמלי תורה. "מי שתומך באברכים הלומדים תורה מתוך עוני ודוחק" כתב מון ראש הישיבה במכתבו, "הקב"ה יברך אותו בכפלי כפליים, ולא ידע מחסור וצער כל ימיו".

הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א מנהלה הרוחני של הישיבה, ואחיו של מון ראש הישיבה שליט"א, פתח את הכנס בדברי תורה ודיבר בהרחבה על חשיבות הערכות ההדדית, ועל חשיבותה העצומה של מצות הצדקה.

זית מר, וכיון שאוכלים אותם מרים זה גורם לשכחה¹⁶. וא"כ לדעתו כאשר אוכלים אותם כבושים כמו היום, אין בעיה בזה. וגם יש כוונה שידועה לכל תלמידי ישיבת פורת יוסף, המלה "זית" בגימטריא א-ל-א-להים מצפ"ץ (זה שם הוי"ה באתב"ש)¹⁷, ומי שמכוין את הכוונה הזאת לא ישכח כלום. זה אומר הרב האר"י. ויש אומרים שאם אוכלים את הזית עם שמן זית, מה שהאב משכח הבן מפקח, כי השמן זית גותן חכמה לאדם (מנחות פ"ה ע"ב). לכן אין בזית כ"כ בעיה של שכחה, ויש כמה דרכים להסתדר עם זה. ואם בכל אופן הוא שוכח, אמרו עצה שבליל שבת יאריך במלה "זכרון", ובזכות אהרן רון ירון ויהיה לו זכרון... בספר אחד של רבי אהרן זכאי (הוא כתב יותר ממאה ספרים), הביא בסופו שבעים סגולות לזכרון. אבל הסגולה הטובה ביותר, לחזור וללמוד כמה שיותר. פעם היה מין עשב "בלאזור", שמי שאוכל אותו לא ישכח כלום. אבל הוא מזיק ולא כדאי להשתמש בו בכלל¹⁸. ויש פתגם ידוע "חזור חזור ולא תצטרך לבלאזור", תחזור הרבה פעמים. הרב עובדיה ע"ה אומר: אתם חושבים שבילדותי היה לי זכרון? לא היה לי כלום. אחד שאל אותו: איך הרב זוכר? אמר לו: אתה רואה את התוספות הארוך הזה, אני אקרא לך אותו כולו בעל פה. והרב קרא לו הכל. התפלא: איך זה יכול להיות? אמר לו: חזרתי עליו מאתיים פעם. אם חוזרים הרבה זוכרים הכל. ובמיוחד כאשר לומדים פסוקים של התורה עם טעמים, כי אדם שקורא בניגון זוכר את זה¹⁹. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

16. פעם הרב עובדיה ע"ה התפלא על זה: מי אוכל זית מר?! לא ראינו דבר כזה. אלא שבגמרא (שבת נ"ג ע"ב) מצאנו שאוכלים זיתים מרים, ופוצעים אותם באבן כדי להוציא את המרירות שבהם (עיין רש"י שם). ומשמע שלא כבשו אותם בלימון ומלח וכדו', אלא אכלו אותם כמות שהם.
17. בסידורים של ליוורנו היה כתוב שאומרים בתפלה "המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים", לכיון שהמלה "ברחמים" בגימטריא מצפ"ץ.
18. אומרים שהרב חיד"א טעם מזה, כי היה לו חבר רבי יום טוב אלגאזי (היה גאון עולם) שאמו עשתה לו בלאזור, וגם הוא טעם מזה. אבל כנראה טעם יותר מדי, והאצבע הקטנה ביד ימין שלו השתתקה ולא היה יכול להזיז אותה. ועוד חכם אחר שהשתמש בזה, רבי חיים סתהון (מחבר ספר ארץ חיים. הספר שלו מלא בקיאות בצורה מיוחדת במינה, ואין פוסק ראשון ואחרון שלא מזכיר אותו). הוא נפטר בן שלושים ושש, ולא ידענו את הסיבה לזה. פעם הרב עובדיה ע"ה גילה שבילדותו הוא לקח בלאזור, וזה גרם לו שהפיל את עצמו בבור ומת, ואי אפשר להבין את זה.
19. לכן הרמ"א (ט"ז תרפ"ה ס"ז) כותב שמי שאין לו מגין בעירו בשבת שלפני פורים ואינו יכול ללכת למקום שיש בו מגין, יקרא פרכת זכור בבית, אבל יקרא אותה בטעמים. הוא לא כותב את הסיבה לזה, אבל הסיבה כי התורה אמרה "זכור", ואם יקרא בלי טעמים ישכח את זה, לכן יקרא אותה בטעמים ולא ישכח כלום, כי אם ידלג מלה אחת יראה שהטעמים לא הולכים טוב עם המלים.

ראשון ושני לארץ בתרא. הרב כותב ככה: "דבש" הכתוב כאן הוא תמרים. לא דבש של דבורים אלא דבש תמרים, ויש הוכחה לזה מדברי הימים (ב' ל"א, ה). וזה סדר קדימתו זה אחר זה, הענבים בין לחים בין יבשים, קודמים לתאנים, וכ"ש לרמונים. אם יש לך צימוקים שהם ענבים יבשים ותאנים לחים וטובים, צמוקים קודמים לתאנים. ואח"כ רמונים. וכן תאנים קודמים לרמונים. והזית קודם לתמרים, וגם קודם לענבים, מפני שהזית ראשון ל"ארץ" בתרא. ואפשר לומר עוד משהו אחר, שהזיתים הטובים ביותר הם בארץ ישראל. ושמעתי מיהודי אחד באמריקה, שסיפר לי: לקחתי חלקת אדמה בכלז'ה (היום קוראים לזה "חלוצה", אבל במקור קראו לזה כלז'ה), ונטעתי שם זיתים. השמן שיצא לי מספר אחד בעולם יותר מהשמן של ספרד (וידוע שאין כמו השמן של ספרד). לכן זה מה שכתוב "ארץ-זית שמן", ארץ שנותנת זית שמן, זה לא סתם זית יבש אלא זית שכולו מלא שמן. ומה זה "ארץ חטה"? החטה המקורית היא בארץ ישראל. ולכן הרב חיד"א (שיורי ברכה א"ח סימן ר"ג) כותב שאומרים "המוציא לחם מן הארץ", ולא אומרים מן האדמה כמו בורא פרי האדמה, כי "מן הארץ" הכוונה מארץ ישראל. ומאה שנה אחרי פטירתו של מרן החיד"א (בשנת תרס"ו) היה חוקר יהודי בשם אהרונסון, וגילה שאם החטה נמצאת בארץ ישראל. בזמן הרב חיד"א עוד לא ידעו מזה, והוא כתב את זה ברוח הקודש. אבל אנחנו מוכרים את החטה שלנו לאמריקה כדי לקבל דולארים, וכל האוכל שלנו עשוי מחטה אמריקאית. חוץ מהמצות ששמורות משעת קצירה¹⁴.

"זית רענן יפה פרי תואר"

- ט. ומה שאמרנו שהזית קודם לתמרים וענבים, מדובר שאדם אוכל את הזית לבד, אבל אם אוכל אותו עם לחם, לא מברך עליו בכלל, כי ברכת הלחם פוטרת אותו. אמנם כתוב (הוריות י"ג ע"ב) שהזיתים לא טובים לזכרון וגורמים לשכחה. עד שמישהו שאל את רבי יוסף חיים זוננפלד (שו"ת שלמת חיים סימן מ"א)¹⁵: האם מי שאוכל זיתים עובר על הפסוק "השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים" (דברים ד' ט')? אבל באמת אין בזה כלום, כי זה לא שכחה באופן טבעי, אלא רק סגולה בלבד. ויש כאלה אוכלים הרבה זיתים, ולא קורה להם כלום. וגם הרמב"ם לא כתב שהזית עושה שכחה, כי לפי חכמת הרפואה זה לא עושה כלום. והיעב"ץ (בהגהותיו להוריות שם) כותב שהזית עושה שכחה רק כאשר אוכל
14. מאי נפקא מינה? אם אדם אוכל כמות קטנה מהמצה בכל השנה, שמברך בסוף על המחיה, צריך לומר "על מחייתה ועל כלכלתה". ואילו כשאוכל משהו אחר שלא עשוי מחטה שלנו, אומר "על המחיה ועל הכלכלה", כי זה בא מחוץ לארץ.
15. זה ספר תשובות שענה בקיצור. השואל זה רבי שלמה סובול, ולכן קרא לו "שלמת חיים".

השבוע השיעור נמסר ע"י הגאון הגדול הרב דוד עידאן שליט"א

ראש כולל 'כסא רחמים' וראב"ד 'משפט וצדק'

נושאי השיעור:

- א. קדושת הפה. ב. החובה להיזהר ולעמוד בדבורו. ג. לבטל עיסקא: 1) אחרי נתינת מעות. 2) אחרי שסיכמו (אך לא נתנו מעות). 3) אם החפץ הוזל או התיקר. ד. הבטיח לתת מתנה או צדקה ורוצה לחזור בו. ה. חשב בלבו לתת מתנה או צדקה אם יכול לחזור בו. ו. הגה"צ איש חיל ורב פעלים רבי שמואל עידאן זצ"ל.

יעשה", ויש לו כח שהברכות שלו מתקבלות בשמים²¹.

21. וידוע על מרן האיש מצליח ע"ה, שלא היו ילדים במשך כמה שנים, ופעם היה מתפלל עם הגאון רבי יעקב אבוקארה ע"ה בתונס (שהיה גדול הדרשנים שם), ורבי יעקב שאל אותו: למה אתה לא בא לבית הכנסת עם הילדים שלך? ענה לו: עדיין לא נולדו לי ילדים. תפס את התפלין שלו, נשבע ואמר: השנה יהיו לך ילדים. וככה היה. מי שהפה שלו קדוש ולא מחלל דברו, הדברים שלו נשמעים למעלה. וכן מסופר כי בשנתו האחרונה של החפץ חיים ע"ה, בני המשפחה שלו לקחו אותו לבקתא ביער, כדי שילמד שם תורה בלי הפרעות. זה היה קרוב לראש השנה, ותכננו שכמה ימים לפני החג שמתחילים את הסליחות (לפי מנהג האשכנזים) יחזור לראדין. יום אחד הגיעה כרכרה לביתו של החפץ חיים, ובתוכה קשורה בחורה חולת נפש משתוללת ומתפרעת ל"א, ובאו לבקש עליה ברכה מהרב. האחים שלה הוציאו אותה, ודפקו בדלת הבית. בני הבית אמרו להם שהחפץ חיים לא נמצא כאן, ויחזור רק כמה ימים סמוך לראש השנה. אמרו: אם כבר באנו מרוחק אנחנו נחכה כאן. בני הבית דיברו עם הרבנית שתאפשר להם באופן מיוחד, ללכת לחפץ חיים ולקבל ברכה לבחורה הזאת. הרבנית הסכימה, ואחד מבני המשפחה לקח אותם ליער, ושני האחים שלה תופסים אותה, והולכים לבקתא של החפץ חיים. הם נכנסו לשם, והבחורה השתוללה והעיפה את הכובע של החפץ חיים. אמר לה החפץ חיים: בת ישראל, בת ישראל, יהי רצון שתהיי בריאה. והלכו משם. אדם שהיה עד לזה, מספר: רציני לעקוב אחרי הדברים, לקחת את הכתובת של המשפחה הזאת, ונסעתי נסיעה ארוכה עד העיר שלהם, וראיתי שהבת נהפכה

י. שבוע טוב. השיעור יהיה לעילוי נשמת אבא מארי רבי שמואל בן מזל טוב זאטובאה ע"ה, שהשבוע (יום שלישי - ז"ך בתמוז) יום פקודתו.

"לא יחל דברו - ככל היוצא מפיו יעשה"

יא. נאמר בפרשה "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (במדבר ל"ג). המפרשים אומרים שאדם לא יחלל דברו, ותמיד הדברים שיוצאים מפיו יהיו טובים, לא קללות ולא לשון הרע ולא יפתח פיו לשטן, כי כל מה שמדבר עושה רושם למעלה. רבי חיים ויטאל ע"ה כותב שכל דבר עושה רושם לטוב או למוטב, ולכן אדם צריך מאד להיזהר בזה²⁰. ועוד פירוש בזה, אם אדם לא יחל דברו ושומר על הפה שלו, שיהיה פה שעוסק בתורה ובהלכה, "ככל היוצא מפיו

20. בספר קב הישר (פרק א') מביא מעשה שהיה בזמנו על נשים שישבו ושוחחו על שר ועונש ועולם הבא, שבעולם הזה צריך להתכונן ושיהיו בגדיו לבנים בכל עת (עיין קהלת ט"ח). והיתה אשה אחת מהן שאמרה: אני בעולם הבא אעשה עצמי אלמת (מה שקוראים היום בשפה המשפטית "זכות השתיקה"...). היא פתחה את פיה לשטן, וכמה ימים אחרי זה הפכה לאלמת עד יום מותה. אנחנו יודעים גם על יעקב אבינו שאמר "עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה" (בראשית ל"א ל"ב), ובגלל זה מתה רחל בדרך. אדם צריך מאד להיזהר בדבריו בזה.

עשרה תלמידי חכמים יתפללו עליכם בציון האר"י הקדוש ביום ההילולא

נמרצת, "מי שפרע מדור המבול ומדור הפלגה ומסודם ועמורה וממצרים שטבעו בים, הוא יפרע ממי שאינו עומד בדיבורו" (ש"ע חו"מ סימן ר"ד ס"ד)²³. וזה דבר חמור ביותר, ולא פשוט בכלל. זו דרגה אחת.

לבטל עיסקא אחרי שסיכמו עליה

יד. דרגה שניה, אדם סיכם עם חבריו ועדיין לא שילם כסף, למשל שאל את חבריו: כמה עולה האוטו שלך? ואמר לו: 18,000 ש"ח. בדק את האוטו מכל הכיוונים, ולקח ממנו את כל הפרטים. ואמר לו: **מסוכם על ידינו, מחר אני מביא לך את הכסף. למחרת הוא מטלפן למוכר, ואומר לו: החלטתי שאיני רוצה את המכונית, ואני יכול לחזור בי כי לא שילמתי כסף ולא היתה משיכה ולא היה כאן כלום**, ובוא ניפרד יפה לשלום. על זה חז"ל אומרים "אין רוח חכמים נוחה הימנו", כלומר שאמנם לא מזמינים אותו לבית-דין כמו במקרה הראשון, אבל כיון שלא עמד בדבורו בדבר הזה, אין רוח חכמים נוחה הימנו (ש"ע שם ס"ז). וזו דרגה פחותה יותר, כי במקרה הראשון שילם מעות וקנה מדאורייתא, אלא שחז"ל קבעו שרק משיכה קונה והוא נשען על זה ולא מקיים את ההבטחה שלו, אבל כיון שבכל אופן קנה מהתורה זה חמור מאד, ולכן מקבל "מי שפרע". אבל במקרה הזה שהוא 'חסר אמנה' בלבד במה שדיבר וסיכם, זה כבר פחות חמור מזה, ואין רוח חכמים נוחה הימנו. אבל באמת זה לא פשוט, כי כתוב בשם מהראנ"ח (ח"א סימן ק"ח) **שמות לקרוא לאדם כזה עבריין**, ומהר"י מינץ כותב שהוא לא נכלל במה שכתוב על עם ישראל "ושארית ישראל לא יעשו עולה" (צפניה ב' י"ג). וזה ג"כ דבר חמור מאד. **אבל אם לא סיכמו על כסף רק דיברו ביניהם בלבד, אין בזה כלום.**

הבטיח מתנה לחברו אם חייב לקיים?

טו. וצריך לדעת שהדין הזה לא רק במכר במשא ומתן ומקח וכו', אלא גם במי שמבטיח מתנה לחבירו. מרן (חו"מ סימן ר"ד ס"ח, וסימן רמ"ט סעיף א' ועוד) כותב **שאדם שמבטיח לתת לחבירו במתנה ספר וכדו', ולמחרת מתחרט וחוזר בו, גם על זה נאמר "אין רוח חכמים נוחה הימנו"**. ואם הבטיח מתנה מרובה, לא אומרים בזה שאין רוח חכמים נוחה הימנו, כי זה תלוי במקבל, והוא יודע שאדם שהבטיח לו מתנה גדולה בוודאי שמדבר סתם. למשל אדם מן השורה שמבטיח דירה לחבירו, הרי זה לא דבר מקובל, ובוודאי שהמקבל לא סומך דעתו על זה. אמנם אולי לא נכון לעשות את זה, אבל לא נאמר עליו "אין רוח חכמים נוחה הימנו". וגאון עוזנו **רבי יצחק טייב ע"ה** (ערך השלחן שם), כותב בשם מהר"י וייל (סימן כ"ב) **שאולי אדם עשוי שהבטיח דבר גדול, אומרים בזה "אין רוח חכמים נוחה הימנו"**. והטעם לזה, כי הכל תלוי במקבל כפי שאמרנו, ואם הוא רואה אדם עשיר כמו "רוטשילד" שמבטיח לו דירה (בזמנו הוא היה אחד מעשירי תבל, ודירה בשבילו זה כמו שקית של גרעינים בשבילנו...), בוודאי שהוא מאמין שגם יקיים את זה. אבל הרב ערך השלחן כותב "אפשר", ולא אומר את זה בצורה ודאית. ויכול להיות שגם בילד קטן אומרים את זה, שאם מבטיחים לילד הבטחה מסויימת והוא תמים ולא מבין שצוחקים איתו, גם בזה אומרים "אין רוח חכמים נוחה הימנו". והנה הטורי זהב (סימן רמ"ט) מביא מה שאמר רבי זירא בגמרא (סוכה מ"ו ע"ב) שאדם לא יבטיח לתת משהו לתינוק אם הוא לא מקיים את זה, משום "למדו לשונם דבר שקר" (ירמיה ט' ד'). והטעם לזה, שהתינוק ילמד לדבר דברי שקר (כמו שהגמרא אומרת שם), ולכאורה יש בזה גם איסור שאדם לא עומד בדיבורו ואין רוח חכמים נוחה הימנו. ומצאתי רמז לזה בפסוק "לא יחל דברו", ראשי תיבות ילד. זאת אומרת שגם

עדיף שיתבטל המנין ואתה תעמוד בדיבורך

יב. עוד לומדים ממה שכתוב "לא יחל דברו", שאדם צריך לעמוד בדבורו. הפרשה מתחילה "וידבר משה אל ראשי המטות" (שם פסוק ב'), ואף פעם לא מצאנו דבר מיוחד כזה, כי תמיד כתוב "וידבר משה אל בני ישראל" או "וידבר ה' אל משה דבר אל בני ישראל", אבל לא כתוב "אל ראשי המטות". **החתם סופר** מסביר שבדרך כלל **ראשי המטות מבטיחים הרבה דברים לציבור, ולא תמיד מצליחים לקיים אותם, לכן הם צריכים אזהרה מיוחדת על זה**²². מספרים על **הגאון חזון איש ע"ה**, שפעם התאספו אצלו בבית עשרה אנשים למנין (בזמנו בני ברק עדיין לא היתה משופעת באנשים בפ"י), ואחד מהם ניגש אליו ואמר לו: קבעתי פגישה בעוד רבע שעה במקום מסויים, ואם אתפלל כאן אחר לפגישה. אמר לו החזון איש: **תלך לפגישה, עדיף שיתבטל המנין ותעמוד בדבורך**. שאדם יעמוד בדבורו זה חשוב יותר מאשר תפלה במנין. (פאר הדור ח"ג עמ' כ'). רואים כמה חשוב שאדם לא יחל דברו וככל היוצא מפיו יעשה.

לבטל עיסקא אחרי שנתן כסף

יג. אלא שיש עוד השלכות הלכתיות לענין הזה. כולם יודעים את המחלוקת שזמבאת בפרק הזהב (בבא מציעא מ"ז ע"ב) בין רבי יוחנן לריש לקיש אם מעות קונות, וההלכה כמו רבי יוחנן שמעות קונות. (ש"ע חו"מ סימן קצ"ח ס"א). אבל **באו חז"ל וקבעו שמעות לא קונות עד שהקונה ימשוך את החפץ** (בבא מציעא שם). מה הטעם לזה? כי קרו מקרים שאנשים קנו למשל תבואה ושילמו במיטב כספם, והיא היתה מונחת בשדה או במקום מסויים ופרצה שם שריפה, אבל המוכר עשה לעצמו חשבון פשוט: למה אני צריך להביא מכבי אש ולהשקיע כסף? הרי הקונה כבר שילם על זה והתבואה שייכת לו, א"כ שהוא יסבור את הראש, ואני לא צריך להציל את זה. לכן חז"ל אמרו שאמנם מהתורה מעות קונות, אבל כל זמן שלא משך זה עדיין ברשותו של המוכר. וממילא המוכר בוודאי יציל במקרה של שריפה וכדו', כי אם לא יציל הקונה ידרוש את הכסף שלו בחזרה. אבל אנשים ניצלו את זה, ולפעמים אחרי שהקונה שילם כסף והכל היה מסוכם, הוא החליט מכל מיני סיבות שהוא לא מעוניין בתבואה הזאת. לכן חז"ל אמרו **דבר חמור בזה**, שהמוכר יכול להזמין את הקונה לבית הדין, ואפילו שאי אפשר לתבוע אותו שיקנה את התבואה כי רק משיכה קונה, אבל מקללים אותו קללה

להיות כאחד האדם. זה בלי תפלה באריכות וקריאת פרקי תהלים ובלי כלום. רק ברכה של כמה מלים מהחפץ חיים שידוע כמה היה נזהר ונשמר בדבורו. [אומרים שפעם בא אליו אדם אחד, ואמר לו: כבוד הרב, לפני שחברת את הספר על לשון הרע, היינו יכולים לדבר הכל כרגיל, עכשיו בגלל הספר הזה נאלמנו דום, ולא נוכל לדבר בכלל. החפץ חיים ענה לו: **אדברה היפך, לפני שחברת את הספר לא היה אפשר לדבר בכלל, כי ההלכות לא היו ברורות, וספק דאורייתא לחומרא, אבל עכשיו שחברת את הספר הזה, כולם יודעים מה מותר ומה אסור, וממילא אפשר לדבר**. אומרים שמאותו היום החפץ חיים היה מרבה בדיבורים, כדי להראות לכולם שאפשר לדבר דברים מותרים הרבה, ומי שנהרע מלשון הרע לא צריך לחסום את הפה שלו לגמרי, רק שצריך ללמוד את ההלכות בזה]. והיה סיפור כזה גם על **הגאון מוילנא ע"ה** פעם היתה לו דלקת באזניים עם כאבים חזקים, וסבל מאד מזה. אבל הוא סבר שלא הולכים לרופאים, מה ליאיא ה' בבית הרופאים! ואדם צריך להתרפאות ע"י הקב"ה לבד. אמרו לו שיש אשה אחת שידועת ללחוש היטב ומרפאה בזה, והסכים שתבוא. היא באה, והג"ר חשש אולי זה דבר טומאה או עבודה זרה, ושאל אותה: מה הלחש הזה? אמרה לו: בדרך כלל אני לא מספרת כי זו הפרנסה שלי, אבל הרב בוודאי לא יספר את זה לאחרים. **אני לוקחת כוס של מים ומברכת "שהכל נהיה בדברו", ושותה מזה. וכולם מתרפאים ב"ה**. שאל אותה: איך הגעת לזה? והיא סיפרה לו שאחר שהתיימתי מאבא שלה ל"ע, נשארה ללא משען וללא משענה, ולא היה מי שידאג לה ויפרנס אותה. הלכה לבית הכנסת, פתחה את ארון הקודש והתחילה להתפלל לפרנסה. **ופתאום שומעת בת קול, שאומרת לה: תברכי שהכל נהיה בדברו על מים ותשתי מהם, ומי שתהיה לו מחלה יתרפא מזה**. מאז היא עושה את זה, וכולם מתרפאים ב"ה. הגאון שומע את זה, ופתאום התחיל להתפרץ בצחוק גדול, ומרוב הצחוק התפוצץ הפצע שהיה לו באוזן, ולא הוצרך לאותו לחש בכלל. שאלה אותה: למה כבוד הרב צוחק? אמר לה: אני אגיד לך. **לפני שלושים שנה הייתי לומד תורה בבית המדרש, והנה נכנסה אשה אחת והתחילה להתפלל על יד ארון הקודש, ומבקשת מהקב"ה שיפרנס אותה, כי אין לה על מי להישען אלא על אבינו שבשמים. כנראה זו היתה את. זה הפריע לי בלימוד, ובלי לחשוב נפלט לי מהפה: תברכי שהכל נהיה בדברו, וכולם יתרפאו מזה... עכשיו אני רואה שבאמת את עובד**. הגאון לא התכוין בכלל, והברכה שלו עשתה רושם גדול. אלה אנשים גדולים. על זה נאמר "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה".

22. ידוע על ראש ממשלה אצלנו בארץ, שפעם הבטיח הבטחה ולא קיים אותה, ואמרו לו: מדוע אתה לא מקיים את ההבטחה שלך? ענה להם: הבטחתי אבל לא הבטחתי לקיים...

לרפואת
בבקה חיה
בת חנינה
אסנת

לעילוי נשמת
יוסף חי כהן
בן מסעודה

להצלחת יום חור,
דניאל בוכריס, יונתן
מאמו, חנינה סופר
וכדיר בוכריס וב"ב.

לעילוי נשמת
בחייר רפאל בר כמונה
ל"ע ל"ג חשון התש"ל
תיה תראכי בת שאשיה
ל"ע ה' אדר תש"ז
תנצב"ה.

וככה כתב בספר צדק ומשפט (שם). **נמצא שלדעת מרן אם אדם חושב בלבו לתת צדקה צריך לקיים את זה. ולפעמים קורה שאדם חושב לתת צדקה לעני, ובסוף מתחרט ולא נותן לו, אבל נראה שדעת מרן להחמיר בזה.** וגם הרמ"א (שם ובסימן רנ"ח סי"ג) כותב שזו הדעה העיקרית להלכה, שאדם שחשב בלבו לתת צדקה התחייב בזה, וכמו בהקדש שכולם מודים שמתחייב כבר ע"י מחשבה בלבד. לכן רב ספרא שהיה עושה את האוכל של החולין כמו קודש, גם את הדיבור שלו היה עושה כמו קודש, וממילא מספיק שחשב כדי שיתחייב בזה. ובשלחן ערוך הרב שם כותב שירא שמים צריך לקיים אפילו מחשבה. אמנם היום לא שומרים את האוכל בטהרה כי אין לנו אפשרויות לזה, אבל אדם שחשב בלבו לתת מתנה בודאי שצריך לקיים את זה. ובמיוחד אם הבטיח לעני, שע"פ ההלכה הפשוטה חייב לקיים. ואפילו הבטיח לעני מתנה מרובה, הרי זו צדקה ולכולי עלמא צריך לקיים בזה. ואם במחשבה מצאנו מחלוקת בזה, כ"ש כאשר דיבר ממש. אנחנו רואים מכאן את החשיבות של הפה, שלכל דבר יש השלכות בזה, וגם בדברים הלכתיים שזה מחייב אותנו.

לבטל עיסקא כיון שהחפץ הוזל או התיקר

זי. ויתירה מזאת, במקרה שאדם הבטיח ואין רוח חכמים נוחה הימנו, הפוסקים נחלקו בדיון "ויקרא זולא", כלומר שהדבר התיקר והמוכר כבר לא רוצה למכור אותו, או להיפך שהדבר הוזל והקונה כבר לא רוצה לקנות אותו. הרמ"א (סימן ר"ד סי"א) מביא שתי דעות בזה, ופוסק כדעה המחמירה. ונראה שגם דעת מרן להחמיר, כי לא הביא שום חילוק בזה. ולכן הוא הדין גם באופנים דומים לזה, למשל אדם שרוצה להשכיר דירה וסיכם עם מישהו ב- 3,000 שקל, ואח"כ בא אליו מישהו אחר ואמר לו: אני מוכן לשלם על הדירה 3,500 שקל²⁵, אסור למשכיר לחזור בו מזה, כי הוא כבר הוציא התחייבות מהפה שלו. אמנם אי אפשר לעשות לו כלום בבית-דין, אבל אין דעת חכמים נוחה הימנו, וזה לא דבר פשוט בכלל. אבל דברים כאלה קורים על כל צעד ושעל, ולכן כל אדם צריך להתבונן בזה. אמנם החתם סופר (ח"ת סימן ק"ב) כותב שביוקרא זולא אפשר להקל, והש"ך (סי"ק ח') כותב שהב"ח מסתפק בזה. אבל יש עוד אופנים בדבר הזה, ולכן בכל מקרה שאדם רוצה לחזור בו וכדו', ילך להתייעץ עם בעל הוראה אם אפשר להקל בזה.

הצדיק רבי שמואל עידאן זצוק"ל

יח. כפי שהתחלתי השיעור יהיה לעילוי נשמת אבא מאיר ע"ה. אבא היה מסוג האנשים שאומרים מעט ועושים הרבה, וכמו ששמאי אומר "אמור מעט ועשה הרבה" (אבות פ"א מט"ז). למה אמור מעט? כי כאשר אדם מדבר שיעשה הרבה דברים, באים מקטרגים וסטרא אחרא שמפריעים ולא מעוניינים שיעשה את הדברים האלה, ומיד מעמידים כל מיני מוקשים בזה. אבל אם תאמר מעט ממילא תעשה הרבה. לכן גם כאשר יש לך תכניות מכאן ועד להודעה החדשה, אל תרחיב את היריעה בזה, כדי שתהיה לך עזרה מהשמים. אבא ע"ה היה אומר מעט ופועל בהרבה תחומים, אם זה בעליה לארץ ובשאר הדברים²⁶. [ונתתי סימן לפעולותיו בשם הפרשה "מסעי" מילה - מל אלפי תינוקות חנים אין כסף. ספרים - התייגע בהוצאת מאות מספרי רבותינו לאור עולם. עליה - העלה יהודים רבים לארצנו הקדושה. ישיבה - גולת הכותרת של פעולותינו ללא ספק זה ייסוד ישיבתנו הקדושה "כסא רחמים" בארץ הקודש וביסוסה וניהולה לש"ש. זיע"א]. בזכות שנשמור על פינו, נזכה בעז"ה לראות פני משיח צדקנו, ולראות את בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, ולראות תחיית המתים, וברכה והצלחה לכולם.

יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם. מי שברך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן יוסף דוד ושלמה, הוא יברך את מרן ראש הישיבה, רבנו מאיר נסים בן כמסאנה, בתוך שאר כל חולי עם ישראל. הקב"ה ישלח לו רפואה שלימה, ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו. ויברך את כל הציבור הקדוש הזה, וכל המאזינים ברדיו ובלוין ובכל מקומות פזורים. ונזכה בעז"ה לגאולה שלימה, אמן ואמן.

25. והשני לא ידע על הראשון, כי א"כ זה נקרא "עני המהפך בחררה" (קידושין נ"ט ע"א), וזה ענין בפני עצמו, ולא ניכנס לזה.

26. יום השנה שלו חל בין פרשת מטות למסעי. ומישהו אמר שזה רומז שהיה מסיע יהודים לארץ ישראל, ומכין להם את המטות של הסוכנות היהודית שהיו מחלקים לכולם. ואמרו שאבא היה נותן להם את המטות ומסדר להם יישוב טוב לפני שיגיעו לכאן, כדי שימצאו מטה מוכנה ומקום טוב ולא יתפתו לצאת מהארץ. לכן פרשת מטות לפני פרשת מסעי...

ילדים אסור להבטיח ולא לקיים את זה. לפעמים אנשים מזלזלים וחושבים שזה ילדים ולא נורא, אבל הנה גמרא מפורשת שאסור לעשות דבר כזה. לכן אדם צריך מאד להקפיד על זה, ומה שהפה אומר זה קדוש, ומי שמקדש את הפה שלו בוודאי שגם מקדשים אותו מן השמים, ויש לו כח בזה.

לחזור בו אחרי שחשב לתת מתנה או צדקה

טז. הדרגה השלישית בזה, כתוב בשלחן ערוך הרב (הלכות מכירה ומתנה סעיף א) שאפילו עלה לאדם במחשבה לתת דבר מסויים, צריך לקיים את זה. מאיפה לומדים את זה? כתוב בגמרא (בבא בתרא פ"ח ע"א, ומכות כ"ד ע"א) שרב ספרא היה "דובר אמת בלבבו" (תהלים ט"ו ב'), וריב"ן שם כותב בשם השאלות (שאלתא ל"ה) הטעם לזה, כי פעם רב ספרא רצה למכור משהו (למשל סוס), וכשבא מישוהו לקנות הוא היה באמצע לקרוא קריאת שמע. הקונה לא ידע מזה, ואמר לו שרוצה לקנות באלפיים שקל. רב ספרא שתק ולא דיבר כלום. הקונה חשב שהוא רוצה יותר כסף, ואמר לו שמוכן לקנות בארבעת אלפים שקל. אחרי שרב ספרא גמר לקרוא קריאת שמע, אמר לו: אני מוכן למכור לך. הקונה בא לתת לו ארבעת אלפים שקל, ורב ספרא אמר לו: אני רוצה רק אלפיים שקל בלבד, כי כאשר אמרת לי אלפיים שקל כבר החלטתי בלבי לקבל את זה, ולכן אני לא מוכן לקבל אגורה אחת נוספת. זה נקרא "דובר אמת בלבבו". אבל צריכים להבין מה הענין בזה, והרי זה בסה"כ במחשבה בלבד. מהרש"א (חידושי אגדות מכות שם) כותב בשם המרדכי (קידושין סימן תצ"ה) לפי מה שידוע שהתנאים והאמוראים היו אוכלים הכל על טהרת הקודש, וכמו שהמשנה (תהלים פ"ב מ"ז) אומרת על רבי יוחנן בן גודגודא שהיה אוכל על טהרת הקודש, כלומר שהיו מתייחסים לחולין כמו דבר של קודש²⁴. רב ספרא היה מקדש גם את דיבור החולין שלו, שיהיה כמו דיבור של קודש, וא"כ כאשר מבטיח דבר לאדם זה נחשב כאילו הבטיח להקדש. ואגב מה הדין באדם שחשב בלבו לתת צדקה? מרן (ח"ת סימן רי"ב סי"ח) כותב לגבי אדם שקונה אדמה ורוצה בלבו להקדיש אותה לצדקה, ומביא שתי דעות בזה, בהתחלה כתב "יש אומרים" שזה תופס לצדקה, ואח"כ כתב "יש מי שאומר" שזה לא תופס לצדקה. וההלכה בזה כמו דעת "יש אומרים" כידוע.

24. שאפילו ברביעי מקבל טומאה ולא אוכלים מזה, וגם נזהרים מאד מעמי הארץ וכדו', וכמו שהגמרא (תהלים י"ח ע"ב) אומרת שם.

בס"ד

מוסדות "חכמת רחמים"

יתפללו בעדכם

עשרה תלמידי חכמים

יתפללו ויעתירו בעדכם

על ציונו הקדוש של רבנו

האר"י הקדוש

ביום ההילולא ה' באב

המסוגל לישועות

בתרומה של 21 ש"ח עבור כל שם

מ-5 שמות ומעלה 101 ש"ח בלבד

להעברת שמות לברכה:

052-7130554 | 08-6727523

*6997

WWW.SHUTAFIM.KR SHUTAFIM
שׁוּתָפִים מְצִינָנ

ימים שלישי-רביעי
ה'ו' במנחם אב
(6-7.8.19)

מסע הישועות ההיסטורי

של מרן ראש הישיבה
הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א
לכותל המערבי

למען התורמים
לקרן שותפים